

УДК 371.013

Василь Ягупов,

доктор педагогічних наук, професор

Національний університет оборони України, м. Київ

<https://orcid.org/0000-0002-8956-3170>

DOI: 10.33099/2617-1775/2024-01/259-276

ТЕРМІНОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНО - ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ – ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ: МЕТОДОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ

У статті згідно з провідними ідеями термінологічного, суб'єктно-діяльнісного та контекстного методологічних підходів до професійної підготовки майбутніх офіцерів обґрунтовано зміст дефініції поняття «професійно-педагогічна підготовка майбутніх офіцерів – фахівців фізичного виховання та спорту Збройних сил України».

Визначено співвідношення понять «професійна підготовка» – «готовність до військово-професійної діяльності», «професійно-педагогічна підготовка» – «військово-професійна освіта», «фахова підготовка» – «професійно-педагогічна компетентність майбутніх офіцерів – фахівців фізичного виховання та спорту Збройних сил України».

Ключові слова: професійно-педагогічна підготовка; професійно-педагогічна підготовленість; професійно-педагогічна здатність; професійно-педагогічна готовність; професійно-педагогічна компетентність; майбутній офіцер – фахівець фізичного виховання та спорту військовослужбовців.

Постановка проблеми. Орієнтація вітчизняної військової освіти на компетентнісну парадигму військово-професійної підготовки майбутніх офіцерів, поширення інтеграційних процесів у системі військової освіти згідно зі стандартами НАТО актуалізують протиріччя між вимогами до рівня їх військово-професійної підготовленості як суб'єктів військового управління і наявним рівнем сформованості військово-професійної компетентності. Одним із напрямів розв'язання цієї педагогічної проблеми є суттєве покращення професійно-педагогічної підготовки (далі – ППП) майбутніх офіцерів – фахівців фізичного виховання та спорту Збройних сил України (далі – майбутніх офіцерів). Має відбуватися їх військово-професійна підготовка як офіцерів – суб'єктів військового управління та педагогічна підготовка – фахівців фізичного виховання та спорту в Збройних силах (далі – ЗС) України, які сформувалися як суб'єкти військово-професійної (як офіцер – суб'єкт військово-професійної діяльності) та фахової (як військовий педагог – фахівець фізичного виховання та спорту військовослужбовців) видів діяльності. Водночас проблема їх ППП як військових професіоналів до військово-професійної та фахової видів діяльності в ЗС України в умовах боротьби з російським агресором набуває особливої актуальності в методологічному, теоретичному та прикладному аспектах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема професійної підготовки фахівців завжди є актуальною. Наприклад, пошукова система гугл

на словосполучення «професійна підготовка» дає 39 300 000 посилок (на 07.03.2024 р.), тобто професійна підготовка фахівців є вкрай актуальною і досліджується науковцями та практиками у методологічному, теоретичному та практичному аспектах.

Зокрема, теоретико-методологічні проблеми професійної підготовки фахівців обґрунтовані В. Луговим, Л. Лук'яною, Н. Ничкало, В. Радкевич та ін., військово-професійної підготовки офіцерів – Г. Артюшиним, О. Бойком, О. Діденком, А. Зельницьким, О. Капінусом, О. Маслієм, М. Нещадимом, Ю. Приходьком, О. Торічним, В. Ягуповим та ін., теорії і практики формування та розвитку військово-професійної компетентності різних категорій військовослужбовців – О. Лагодинським, Т. Мацевком, Л. Олійником, Р. Торчевським, О. Тракалюком та ін., у тому числі й формування й розвитку різних її підвидів щодо офіцерів – фахівців фізичного виховання та спорту – І. Беліковим, Д. Погребняком, О. Петрачковим, В. Поливанюком, Р. Шостаком, В. Ягуповим тощо.

Отже, науковцями достатньо повно обґрунтовано теоретико-методологічні та методичні засади підготовки різних фахівців, у тому числі й професійної підготовки майбутніх офіцерів, здійснено аналіз, узагальнення та конкретизацію їх військово-професійної підготовки як педагогічної системи на засадах компетентнісного та інших методологічних підходів, розпочато дослідження специфіки ППП майбутніх офіцерів [12].

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми – термінологічне обґрунтування ППП майбутніх офіцерів, які водночас мають спеціалізацію у сфері фізичного виховання та спорту військовослужбовців згідно з вимогами сучасних методологічних підходів до їх підготовки. Результати досліджень, які отримані в галузі військово-професійної підготовки майбутніх офіцерів, стали суттєвим внеском у обґрунтування цілей, змісту, організаційних форм і методів ППП майбутніх офіцерів, які водночас мають спеціалізацію у сфері фізичного виховання та спорту військовослужбовців як суб'єктів специфічного виду військово-професійної діяльності в військових частинах – професійно-педагогічної діяльності. Основною метою і кінцевим інтегрованим результатом їх ППП у ВНЗ є, на наше переконання, формування професійно-педагогічної компетентності як майбутніх офіцерів за напрямом 01 – Освіта/Педагогіка за спеціальністю 017 – фізична підготовка та спорт [4], що є надійною передумовою успішної професійно-педагогічної діяльності у військових частинах, з одного боку, як представника офіцерського корпусу ЗС України (це військово-професійна підготовленість, інтегрованим проявом якої є військово-професійна компетентність чи здатність реалізовувати посадові функції як військового професіонала в системі військового управління), а з іншого – як фахівця фізичної культури та спорту (це спеціальна чи фахова підготовленість як фахівця фізичної культури та спорту у військовій сфері, інтегрованим проявом якої є сформована фахова чи спеціальна компетентність): «...поняття «фахова компетентність начальників фізичної підготовки та спорту»«... – фахова підготовленість, здатність і готовність

оптимально виконувати свої функціональні обов'язки, творчо підходити до організації фахової діяльності, що зумовлюється їх позитивним ставленням і схильністю до неї, фаховими знаннями, навичками, уміннями, здатностями, засвоєними способами, методами, методиками, технологіями та засобами її здійснення, а також професійно важливими якостями» [6, с. 3]. Оскільки їх фахова діяльність як суб'єктів військового управління належить до галузі «Освіта/Педагогіка», то зміст їх підготовки має передусім професійно-педагогічний характер, тобто професійний як офіцера – представника ЗС України й педагогічний як фахівця – військового педагога у сфері фізичного виховання та спорту у військах.

Грунтовний аналіз компонентів, змісту і результатів їх ППП як майбутніх офіцерів – фахівців фізичного виховання та спорту згідно зі відповідним державним освітнім стандартом дає нам можливість глибше зрозуміти сутність цього системного та водночас контекстного педагогічного процесу в системі військової освіти та зміст цієї підготовки, характер взаємодії її суб'єктів та їх врахування у процесі визначення концептуальних засад і проектування контекстної моделі ППП у ВВНЗ як майбутніх організаторів фізичної підготовки та спорту військовослужбовців у військових частинах. Аналіз та узагальнення результатів досліджень науковців із проблеми статті засвідчив відсутність єдиного наукового, у тому числі й методологічного підходу щодо розуміння основних понять, які характеризують процес ППП майбутніх офіцерів і підсумкового його результату – сформованої професійно-педагогічної компетентності як фахівця за спеціальністю 017 – фізична підготовка та спорт у ЗС України. Вважаємо, що «Систематизація наявних дефініцій цього поняття у педагогічній науці свідчить, що вони не відповідають вимогам термінологічного підходу до його формулювання та водночас демонструють, що науковці не мають єдиного термінологічного розуміння щодо його тлумачення у педагогіці. Це також стосується як його розмежування, так і щодо співвідношення зі поняттями «педагогічна підготовка», «професійна підготовка», «фахова підготовка» щодо як до всіх педагогів, так і окремих їх категорій» [12, с. 187].

Мета статті: методологічне обґрунтування змісту поняття «ППП майбутніх офіцерів – фахівців фізичного виховання та спорту ЗС України» та визначення його співвідношення з поняттями «професійно-педагогічна підготовленість», «професійно-педагогічна здатність», «професійно-педагогічна готовність» і «професійно-педагогічна компетентність» щодо майбутніх офіцерів – фахівців фізичного виховання та спорту ЗС України.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених у науковій статті дослідницьких завдань були використані теоретичні методи дослідження – системний і контекстний аналіз наукових джерел із проблеми статті, синтез та узагальнення наукової літератури, класифікація та конкретизація результатів педагогічного дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз, систематизація, узагальнення та конкретизація психолого-педагогічних джерел щодо проблеми

статті засвідчує функціонування у науковому обігу понять «професійна підготовка до педагогічної діяльності», «ППП до педагогічної діяльності», «фахова підготовка до педагогічної діяльності» щодо майбутніх педагогів, а також «професійна компетентність», «професійно-педагогічна компетентність», «фахова чи спеціальна компетентність» щодо педагогів. Практично всі вони безпосередньо стосуються й підготовки майбутніх офіцерів – військових педагогів за спеціальністю 017 – фізична культура і спорт.

Поняття «підготовка» найчастіше в повсякденному розумінні трактується як процес, який спрямований на реалізацію, здійснення, проведення, виконання чогось, а професійна підготовка майбутніх фахівців як педагогічний процес у професійному навчальному закладі, який, безумовно, має на меті формування, розвиток і вдосконалення в них відповідного виду професійної компетентності як суб'єктів конкретного професійного буття, наприклад, майбутнього офіцера як фахівця за спеціальністю 017 – фізична підготовка та спорт у ЗС України. У цілому ППП майбутніх офіцерів відбувається в контекстній військово-педагогічній системі у ВВНЗ, що складається з певних елементів, які містять різноманітні ціннісно-мотиваційні, організаційні та педагогічні заходи її суб'єктів. Ці заходи забезпечують курсантам (студентам і слухачам) набуття професійно-педагогічної освіти на певному рівні освіти, інтегрованим результатом якого є сформованість у бакалаврів і розвиненість у магістрів і докторів філософії професійно-педагогічної компетентності як суб'єктів водночас і військово-професійної, і педагогічної діяльності в ЗС України, що передбачає, на нашу думку, також і готовність і до педагогічної, і до військово-професійної діяльності. Готовність – це суб'єктивний психічний стан офіцера, який здатний актуалізувати свою військово-професійну компетентність у конкретній ситуації у певний час: «Компетентність – це, на нашу думку, підготовленість (теоретична та практична), здатність (інтелектуальна, діяльнісна та суб'єктна) і готовність особи (професійна, особистісна, психологічна тощо) як суб'єкта діяльності до певного виду діяльності» [12, с. 25].

Наприклад, переважна більшість науковців у зміст поняття «професійна компетентність» не включають поняття «готовність». Такий підхід вважаємо хибним, оскільки можна бути підготовленим до фаху, але не здатним і готовим актуалізувати свою професійну підготовленість у практичній професійній діяльності. Ми під *психологічною готовністю* майбутніх офіцерів розуміємо психічний стан, що представляє «націленість і мобілізованість їх психіки на подолання майбутніх бойових труднощів військово-професійної діяльності в умовах сучасної гібридної війни, яка забезпечує результативність і якість виконання ними бойових завдань, адекватно їх складності, значущості та важливості» [10, с. 446], тобто у цьому визначенні найголовніше щодо визначення готовності – це їх психічний стан. Він залежно від певних об'єктивних і суб'єктивних обставин, а також і конкретних бойових ситуацій може бути і позитивним, і нейтральним, і негативним, а результат ППП офіцерів, по-перше, не може бути тимчасовим психічним станом; по-друге, він має бути сталим, стійким, контекстним та, як правило, не залежати від

випадкових суб'єктивних і об'єктивних обставин. А таким професійно важливим психічним утворенням у кожного фахівця є контекстні психічні утворення, яскравим прикладом якого є, наприклад, професійно-педагогічна компетентність інженерів-педагогів, а також і безпосередньо офіцерів за спеціальністю 017 – фізична культура та спорт у ЗС України, які, тобто психічні утворення більш стійкі у порівнянні з готовністю.

Водночас наголошуємо про такий важливий методологічний аспект – якщо йдеться про підготовку до педагогічної діяльності учителів конкретних навчальних дисциплін у загальноосвітніх та інших закладах освіти, то доцільним є, на нашу думку, застосування поняття «педагогічна підготовка», а коли йдеться про підготовку інженерів-педагогів та офіцерів за спеціальністю 017 – фізична культура та спорт у ЗС України, то доцільним і необхідним є використання поняття «професійно-педагогічна підготовка».

Чому акцентуємо на цих двох фундаментальних поняттях для професійної підготовки майбутніх педагогів і водночас наголошуємо на важливості їх диференціації? Насамперед першою причиною є спрощене трактування поняття «ППП» щодо майбутніх педагогів багатьма дослідниками у педагогічній науці. Наприклад, Ю. Колісник-Гуменюк зазначає, що «ППП являє собою сукупність соціальних знань, умінь та навичок, якостей, трудового досвіду і норм поведінки, які забезпечують успішність роботи з певної професії» [3, с. 46]. Наступний науковець наголошує, що «Дослідження авторських трактувань означеного поняття дає можливість виділити основні положення, що визначають сутність ППП: метою і кінцевим результатом професійно-педагогічної *підготовки* (виділ. наше) є формування професійної *підготовки* (виділ. наше) майбутніх фахівців до реалізації посадових компетенцій у професійній діяльності; професійна підготовка – це система змістових і організаційних заходів; ППП не може бути обмежена лише формуванням знань, умінь, навичок, а й має бути зорієнтована на особистісний розвиток студента» [7, с. 327]. Навіть не можна зрозуміти та усвідомити, що має автор під такими висловлюваннями – «результатом професійно-педагогічної *підготовки* є формування професійної *підготовки* майбутніх фахівців до реалізації посадових компетенцій у професійній діяльності»; «ППП не може бути обмежена лише формуванням знань, умінь, навичок, а й має бути зорієнтована на особистісний розвиток студента». Єдине можна констатувати смутний факт: автор абсолютно не розуміє професійну педагогіку, державні стандарти підготовки відповідних педагогів, а також смисл їх базових категорій і понять.

Таким чином, аналіз, узагальнення та конкретизація думок вищенаведених та інших науковців щодо поняття «ППП» демонструє, що його трактування не є однозначним, оскільки вони не дотримуються поняттєвої точності і відповідності, а також вимог системності, вмотивованості та точності. Науковці, на жаль, не завжди чітко визначають та окреслюють зміст цього поняття, не здатні однозначно та конкретно виокремити та схарактеризувати основні його прояви та риси, й, відповідно, їх висловлювання не дають можливості створювати похідні поняття, в них немає стислості написання та

легкості звучання, а також відсутня милозвучність. Для їх недопущення та забезпечення чіткості та однозначності цього поняття необхідно було зазначити одну його головну ознаку в постаті будь-якого педагога – **професійно важливе психічне утворення**, а за необхідності перерахувати декілька ознак, яких достатньо для розкриття специфіки його обсягу і змісту.

Відповідно слід було науковцям дотримуватися при формулюванні дефініції поняття «ППП педагогів» таких правил:

«1. Правило розмірності, яке вимагає, щоб обсяг поняття, що визначається, відповідав обсягу поняття, яке визначає, тобто ці поняття мають бути тотожними.

2. Нове поняття не повинне бути тавтологічним.

3. Поняття має бути чітким і однозначним. Якщо при визначенні поняття важко зазначити одну ознаку, називають декілька ознак, достатніх для розкриття специфіки його обсягу і змісту» [14, с. 41].

Наголошуємо, що «...має бути педагогічна культура та термінологічна точність науковця, тобто кожне педагогічне поняття має відображати тільки те, що йому «належить» у педагогіці та яку функцію воно реалізує у ній» [13, с. 346].

Результати нашого аналізу та узагальнення поняття «ППП» щодо педагогів показують, що більшість науковців, як правило, не дотримуються цих правил. Відповідно систематизація наявних дефініцій цього поняття у педагогічній науці свідчить, що вони як правило не відповідають вимогам термінологічного підходу до його формулювання та водночас демонструють, що науковці не мають єдиного термінологічного розуміння щодо його тлумачення у педагогіці, тобто допускають вільне трактування. Це також стосується як його розмежування, так і щодо співвідношення зі поняттями «педагогічна підготовка», «професійна підготовка», «фахова підготовка» щодо як до всіх педагогів, так і окремих їх категорій. Такі певні термінологічні упущення маємо у дисертаційних дослідженнях із проблеми їх підготовки (І. Богданова, Н. Волкова, І. Гавриш, Н. Кічук, Л. Кондрашова, В. Кушнір, А. Ліненко, Г. Троцько, В. Чайка, М. Чобітько та ін.), в яких обґрунтовуються зміст, етапи, компоненти педагогічної та професійно-педагогічної підготовки різних категорій педагогів і певні моделі її реалізації.

Пропонуємо чітко розмежувати поняття «педагогічна підготовка» і «ППП» щодо різних категорій педагогів і вважаємо, що перше поняття переважно стосується учителів загальноосвітніх та інших освітніх закладів, які викладають конкретну навчальну дисципліну, а друге – інженерів-педагогів [5], а також офіцерів – фахівців фізичного виховання та спорту, які отримують вищу професійну освіту за спеціальністю 017 – фізична культура і спорт у ЗС України [4]. Причина використовувати поняття «ППП» щодо інженерів-педагогів і офіцерів – фахівців фізичного виховання та спорту в ЗС України дуже вагома: вони паралельно отримують дві спеціальності – інженера та викладача спеціальних дисциплін, офіцера та спеціалізацію – фізична культура і спорт у ЗС. Так, професія інженера-педагога належить до нечисленної групи професії, яка функціонує водночас у двох різних системах – «людина-людина» як педагога і

«людина-техніка» як інженера, тобто інженер-педагог – це фахівець із вищою інженерно-педагогічною освітою, який здійснює кілька видів діяльності – педагогічну як педагог, навчально-виробничу як інженер, які пов'язані з професійною підготовкою майбутніх кваліфікованих робітників у системі ПТО [6], а також, що дуже суттєво, кваліфікованих робітників на виробництві, наприклад, на морському (Л. Герганов) [1]. Науковцями в Європі спеціально розроблені кваліфікаційні вимоги до реєстру «Міжнародний інженер-педагог» (ING-PAED IGIP), які ґрунтуються на трьох принципових положеннях.

1. Сформованість хороших технічних знань у викладача технічних дисциплін. Відповідно, для його включення в реєстр необхідна вища технічна освіта та досвід практичної професійної діяльності.

2. Сформованість інженерно-педагогічних знань; а для цього має бути відповідна професійна підготовка, яка адекватна одному семестру в ЗВО (мінімум 240 годин). Змістовно інженерно-педагогічна підготовка має спиратися на інженерно-педагогічну модель і цикл навчальних дисциплін; така підготовка має бути отримана в ЗВО, який сертифікований IGIP.

3. Наявність інженерно-педагогічної практики, наприклад, на посаді наставника, а практичний досвід має бути не менше 1 року, що є третьою необхідною умовою для включення педагога в реєстр.

Перша і третя вимоги водночас є вимогами FEANI – Європейської федерації національних асоціацій інженерів, з якою IGIP уклало угоду про узгодження вимог. FEANI протягом багатьох років здійснює акредитацію програм інженерних ЗВО всіх країн Європи і надає звання «Європейський інженер (EUR-ING)».

Таким чином, маємо наступну формулу звання «Міжнародний (європейський) інженер-педагог» (ING – PAED IGIP): класифікація інженера + інженерно-педагогічна підготовка + інженерно-педагогічна практика + досвід практичної роботи + знання англійської, німецької чи французької мови. Відповідно жоден учитель-предметник не відповідає таким вимогам і не реалізує жодні виробничі функції й, відповідно, у нього немає окремої професійної підготовки як інженера, а є одна професійна підготовка, яка має назву педагогічна.

Наголошуємо, що «офіцер, який отримує вищу військово-професійну освіту за спеціальністю 017 – фізична культура та спорт і водночас спеціалізацію – фізична культура і спорт у ЗС України, насамперед отримує кваліфікацію офіцера тактичної ланки військового управління, тобто він спочатку є суб'єктом на певній ланці військового управління як офіцер, а тільки потім реалізує функції щодо фізичної підготовки та спорту у військовій частині, тобто він насамперед реалізує посадові функції як суб'єкт військового управління у військовій частині, а тільки після цього реалізує функції організатора та управлінця педагогічної системи фізичного виховання та спорту військовослужбовців. Він має таку формулу звання «офіцер-педагог»: класифікація офіцера тактичної ланки управління + педагогічна підготовка як фахівця фізичної культури та спорту в ЗС України + військово-педагогічна

практика + знання англійської та іншої іноземної мови. Зокрема, ці аспекти безпосередньо відображені в освітньо-професійній програмі їх підготовки, а військово-професійна компетентність для цього містить конкретні військово-професійні здатності» [12, с. 187–188].

Військово-професійна компетентність офіцера за спеціальністю 017 – фізична культура та спорт містить такі військово-професійні здатності:

планувати, організовувати та вести основні види бою (бойових дій), приймати оптимальні рішення на основі аналізу отриманої інформації, чітко визначати бойові завдання підпорядкованим, приданим військовим підрозділам (вогневим засобам), орієнтуватися в складних бойових умовах, організовувати роботу з управління військовим підрозділом з урахуванням міжнародних стандартів та євроатлантичних процедур роботи штабів;

здатність організовувати та безпосередньо проводити бойову підготовку особового складу, контролювати її хід, проводити бойове злагодження підпорядкованих військових підрозділів;

здатність впевнено діяти та виконувати завдання інженерного забезпечення в різних видах бою, організовувати РХБЗ у військовому підрозділі, впевнено орієнтуватися на місцевості, оформляти бойові графічні документи для прийняття рішення на ведення бойових дій;

здатність використовувати нормативні документи та організовувати безпечні умови праці у військових підрозділах, виконувати вимоги статутів ЗС України та інших керівних документів, що регламентують повсякденну службу діяльність, і вимагати їх виконання від підлеглих;

здатність готувати штатне озброєння (зброю) військового підрозділу до бойового застосування, особисто володіти прийомами та способами ведення влучного вогню зі штатного озброєння (зброї), управляти вогнем підпорядкованих і приданих військових підрозділів (вогневих засобів);

здатність виконувати професійну діяльність в умовах тривалих різнопланових фізичних навантажень і психічних напружень, організовувати підготовку військовослужбовців для забезпечення їх фізичної готовності до виконання навчально-бойових завдань за призначенням і виконання завдань із тактичної медицини, відповідно до наявних стандартів;

здатність застосовувати теоретичні знання щодо основних тактико-технічних характеристик засобів зв'язку, які перебувають на озброєнні в військових підрозділах ланки взвод – батальйон, для організації управління та взаємодії військових підрозділів;

здатність використовувати технології та методики впливу на свідомість і психіку, морально-психологічний стан особового складу військового підрозділу, застосовувати методи психодіагностики особистості та методи вивчення соціально-психологічних явищ у військових підрозділах для індивідуальної роботи з підлеглими [4].

А зміст стандарту вищої освіти України за рівнем вищої освіти перший (бакалаврський) рівень у галузь знань 01 – Освіта/Педагогіка за спеціальністю 017 – фізична культура і спорт взагалі не містить, по-перше, професійну

компетентність, а по-друге, тільки спеціальні (фахові, предметні) компетентності. Зокрема такі: «1. Здатність забезпечувати формування фізичної культури особистості. 2. Здатність проводити тренування та супроводження участі спортсменів у змаганнях. 3. Здатність до організації оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення. 4. Здатність визначати заходи з фізкультурно-спортивної реабілітації та форми адаптивного спорту для осіб, що їх потребують. 5. Здатність зміцнювати здоров'я людини шляхом використання рухової активності, раціонального харчування та інших чинників здорового способу життя. 6. Здатність до розуміння ретроспективи формування сфери фізичної культури і спорту. 7. Здатність застосовувати знання про будову та функціонування організму людини. 8. Здатність проводити біомеханічний аналіз рухових дій людини. 9. Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів. 10. Здатність здійснювати навчання, виховання та соціалізацію людини у сфері фізичної культури і спорту, застосовуючи різні педагогічні методи та прийоми. 11. Здатність аналізувати прояви психіки людини під час занять фізичною культурою і спортом. 12. Здатність використовувати спортивні споруди, спеціальне обладнання та інвентар. 13. Здатність застосовувати сучасні технології управління суб'єктами сфери фізичної культури і спорту. 14. Здатність до безперервного професійного розвитку» [8].

Таким чином, освітньо-професійна програма підготовки офіцера тактичного рівня ЗС України «Фізичне виховання і спорт у ЗС» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти [4] у порівнянні зі змістом стандарту вищої освіти України за рівнем вищої освіти перший (бакалаврський) рівень у галузь знань 01 – Освіта/Педагогіка за спеціальністю 017 – фізична культура і спорт чітко містить мінімально необхідні вимоги до будь-якого офіцера тактичної ланки управління, що є підставою для їх призначення на командні посади – командира взводу, роти та вище, а також конкретний перелік фахових здатностей, які складають зміст фахової чи спеціальної компетентності. Відповідно, військово-професійна компетентність є інтегрованим результатом їх військово-професійної підготовленості як офіцера у ВВНЗ. «А зміст педагогічної підготовки формує їх військово-спеціальну чи фахову компетентність як офіцера, що включає такі здатності: організувати та управляти фізичною підготовкою різних категорій військовослужбовців в умовах їх повсякденної службової діяльності; організувати на основі керівних документів систему фізичної підготовки різних категорій військовослужбовців у військовій частині; застосовувати знання з технології розроблення проєктів спортивних об'єктів, їх експлуатації та обслуговування; застосовувати на основі аналізу фізичної підготовки військовослужбовців інших держав сучасні технології фізичного вдосконалення військовослужбовців військової частини; організувати та проводити навчально-тренувальні заняття та змагання з військово-прикладних видів спорту; організувати та проводити основні форми фізичної підготовки військовослужбовців, підтримувати їх високу фізичну підготовленість» [12, с. 188].

Отже, результати аналізу, систематизації та узагальнення освітньо-професійної програми підготовки офіцера тактичного рівня «Фізичне виховання і спорт у ЗС» щодо його військово-професійної та педагогічної підготовки як майбутнього офіцера та педагога у сфері фізичного виховання та спорту військовослужбовців засвідчують, що зміст його підготовки повністю відповідає змісту поняття «ППП» як офіцера та педагога. Водночас аналіз, систематизація та узагальнення результатів психолого-педагогічних досліджень щодо професійної підготовки майбутніх педагогів засвідчують наявність суперечливих наукових підходів щодо розмежування понять «ППП» і «педагогічна підготовка». Причиною є те, що дослідники переважно не дотримуються вимог термінологічного підходу до формулювання нових понять і категорій у своїх наукових напрацюваннях і відповідно допускають «вільне» трактування цих понять у своїх педагогічних дослідженнях.

Ми з'ясували, що серед науковців набули широкого не обґрунтованого застосування поняття «ППП» педагогів замість поняття «педагогічна підготовка». Вважаємо доцільним використання поняття «ППП» щодо інженерів-педагогів та офіцерів, які здобувають професійну освіту за спеціальністю 017 – фізична культура та спорт. Водночас і «ППП», і «педагогічна підготовка» майбутніх педагогів відбувається як система взаємопов'язаних і взаємозумовлених їх компонентів, творча актуалізація яких у сукупності забезпечує формування та розвиток їх професійно-педагогічної, і педагогічної компетентності, як надійної підвалини їх успішної і професійно-педагогічної, і педагогічної діяльності в системі відповідної освіти, наприклад, середньої, професійної, вищої професійної, у тому числі й безпосередньо вищої військово-професійної освіти.

Основними характеристиками ППП майбутніх офіцерів – фахівців фізичної підготовки та спорту визначаємо системність, контекстність, інтегральність, процесуальність, екстремальність і суб'єктність. Наприклад, відповідно до системного підходу їх ППП є інтегративною цілісністю у системі військової освіти, що має загальні характерні властивості, до яких належать єдність, взаємозв'язок і взаємозумовленість усіх її компонентів – цільового, ціннісно-мотиваційного, змістовного, суб'єктного, методичного, контрольнорегувального та результативного, які об'єднані єдиною метою – сформувати професійно-педагогічну компетентність майбутніх офіцерів – фахівців фізичної підготовки та спорту. Системоутворювальними компонентами цієї системи вважаємо ціннісно-мотиваційний, суб'єктний і результативний, а змінними складовими виступають відповідно всі інші компоненти, а стрижневим компонентом, що визначає зміст і специфіку взаємодії та актуалізації всіх інших компонентів, вважаємо ціннісно-мотиваційний.

«1. Ціннісно-мотиваційний компонент професійної компетентності фахівців визначає їх ставлення до свого професійного буття, смислу професійної діяльності та становлення її творчим суб'єктом.

2. Цінності й мотивація обіймають стрижньове місце в структурі професійної компетентності фахівців; при цьому цінності визначають

мотивацію вибору професії, а останні є стійкими та практично сталими психічними професійно важливими утвореннями кожного фахівця, які стимулюють і підтримують успішну професійну діяльність.

3. Зміст цього компонента складають потреби, мотиви та цінності професійного буття конкретного фахівця.

4. Система цінностей і мотивації професійного буття конкретного фахівця реалізує аксіологічну, стимуляційну та регулятивну функції у процесі набуття професійної освіти майбутнім фахівцем, а згодом професійної діяльності та самоактуалізації як суб'єкта конкретного виду професійної діяльності» [15, с. 215].

Отже, відповідно до функціонально-системного підходу до професійної підготовки майбутніх фахівців *ППП майбутніх офіцерів – фахівців фізичної підготовки та спорту* можемо визначити як сукупність взаємопов'язаних і взаємозумовлених цільового, ціннісно-мотиваційного, змістовного, суб'єктного, методичного, контрольного-корегувального та результативного компонентів, які об'єднані єдиною метою – забезпечувати гарантоване формування їх професійно-педагогічної компетентності як суб'єктів військового управління у сфері фізичного виховання та спорту військовослужбовців.

Зауважимо, що науковцями пропонуються різні поєднання компонентів професійної підготовки майбутніх фахівців. Проте можна визначити основні з них. З урахуванням того факту, що в основі визначення їх сукупності є розуміння ППП майбутніх офіцерів як педагогічного процесу в ВВНЗ, що забезпечує отримання інтегрованого результату – їх професійно-педагогічної компетентності, то можемо узагальнити **основні компоненти їх ППП** так:

цільовий (ідеальний результат їх ППП – сформована військово-професійна компетентність суб'єкта військового управління у сфері фізичного виховання та спорту військовослужбовців, інтегрованим компонентом якої є його фахова компетентність);

ціннісно-мотиваційний (цінності та мотивація набуття професійно-педагогічної освіти як суб'єкта військового управління у сфері фізичного виховання та спорту військовослужбовців тощо);

змістовний (військово-професійні та фахові теоретичні та практичні знання, які необхідні суб'єкту військового управління в сфері фізичного виховання та спорту військовослужбовців для успішної реалізації своїх посадових компетенцій у військовій частині);

процесуальний (діяльнісний, методичний, операційний тощо);

контрольно-корегувальний (своєчасний контроль, корекція ієрархії цілей, змісту, методик і засобів ППП суб'єкта військового управління у сфері фізичного виховання та спорту військовослужбовців у ВВНЗ);

результативний (оцінно-результативний тощо; в ідеалі – це сформована військово-професійна компетентність суб'єкта військового управління у сфері фізичного виховання та спорту військовослужбовців, інтегрованим компонентом якої є його фахова компетентність).

Зауважимо, що ППП як процес характеризується також наявністю взаємопов'язаних етапів. Найчастіше науковцями пропонується така триетапна система підготовки майбутніх педагогів до педагогічної діяльності: орієнтаційний, навчально-моделювальний, результативно-корекційний (В. Чайка); інформаційний, аксіологічний, перетворювальний (Т. Танько); пропедевтичний, тренувальний, творчий (В. Федорчук); когнітивно-збагачувальний, практично-діяльнісний, продуктивно-творчий (Н. Ковальова); теоретично-пошуковий, практично-пошуковий, діяльнісно-творчий (Л. Загородня) тощо. На основі узагальнення цих наукових підходів і з урахуванням специфіки ППП майбутніх офіцерів – фахівців фізичної підготовки та спорту ЗС України у системі військової освіти пропонуємо такі **чотири етапи їх професійно-педагогічної підготовки**: ціннісно-мотиваційний; теоретичний; квазіпрофесійний; результативний.

Відповідно, результатом їх ППП є сформована **професійно-педагогічна компетентність** як офіцера тактичної ланки управління та фахівця фізичного виховання та спорту в ЗС України, яка визначається нами як цілісне стійке професійно важливе психічне утворення чи інтегральний результат їх ППП, який відображає професійну позицію як суб'єкта військово-професійної та фахової видів діяльності в ЗС України та її цінності та мотивацію, теоретичну та діяльнісну підготовленість до цієї діяльності, сформованість професійно важливих якостей, серед яких найважливішим є професійна суб'єктність як офіцера та фахівця фізичного виховання та спорту військовослужбовців.

Вона включає не лише професійні та фахові знання, уміння, навички, а насамперед цінності та мотивацію, професійно важливі якості, професійну суб'єктність як офіцера-педагога, що забезпечують успішну реалізацію військово-професійних і фахових функцій та найголовніше – суб'єктну здатність бути офіцером і фахівцем фізичного виховання та спорту військовослужбовців.

Таким чином йдеться про формування суб'єкта військово-професійної діяльності в конкретній сфері – фізичного виховання та спорту військовослужбовців, що відбувається в системі військово-професійної освіти, то головним інтегрованим результатом набуття військово-професійної освіти курсантами буде військово-професійна компетентність як суб'єкта військово-професійної діяльності, стрижньовим компонентом якої є фахова компетентність як фахівця фізичного виховання та спорту військовослужбовців, що узагальнено нами визначається як **професійно-педагогічна компетентність**. Безумовно, це є мінімальною необхідною умовою для їх успішної військово-професійної діяльності на відповідних посадах у системі військового управління взагалі та фізичного виховання та спорту військовослужбовців, зокрема.

У зв'язку з цим вважаємо, що **інтегрованим результатом ППП майбутніх офіцерів – організаторів фізичної підготовки та спорту військовослужбовців у військових частинах** є не готовність, як наголошують окремі науковці (Я. Зорій, Т. Садова), до педагогічної діяльності, а сформована

професійно-педагогічна компетентність як суб'єкта військово-професійної та фахової – педагогічної – діяльності. «Дослідження авторських трактувань означеного поняття дає можливість виділити основні положення, що визначають сутність ППП: метою і кінцевим результатом ППП є *формування готовності студентів до виконання майбутньої професійної діяльності* (виділ. – наше); професійна підготовка – це система змістових і організаційних заходів; професійно-педагогічна підготовка не може бути обмежена лише формуванням знань, умінь, навичок, а й має бути зорієнтована на особистісний розвиток студента» (Т. Садова) [7, с. 328]. Таке методологічне упущення допускає й військовий дослідник Я. Зорій, коли головним результатом підготовки майбутніх офіцерів запасу в ЗВО він вважає сформованість їх готовності до військово-професійної діяльності: «Одержані під час проведеного педагогічного експерименту результати кількісного і якісного аналізу засвідчили, що реалізація педагогічної системи зумовила суттєві зміни рівнів сформованості кожного компонента готовності до військово-професійної діяльності та досліджуваного феномену загалом...» [2, с. 39], а також автори монографії «Теорія та методика професійно-педагогічної підготовки освітянських кадрів: акмеологічні аспекти» [9].

Отже, мусимо наголошувати про такий сумний факт, що такої думки дотримуються, на жаль, достатня кількість шановних науковців. Вони вважають, що готовність до професійно-педагогічної діяльності – це цілісне утворення, що містить взаємопов'язані і взаємозалежні компоненти, а основними її характеристиками визначають цілісність, стійкість, інтегративність, динамічність, полікомпонентність. Обґрунтування сутності понять «ППП» і «готовність до педагогічної діяльності» міститься в наукових напрацюваннях науковців (І. Грама, Л. Кондрашова, А. Ліненко, Л. Міщик, О. Пехота, Г. Троцько та ін.), а ППП обґрунтовується як формування готовності майбутнього педагога до певного виду педагогічної діяльності, а готовність до педагогічної діяльності – як її мету, результат, умову і регулятор успішної професійної діяльності.

Водночас наголошуємо, що окремі дослідники (Н. Волкова, В. Нестеренко, Т. Танько та ін.) результатом ППП слушно вважають не готовність, а професійно-педагогічну компетентність педагогів.

Відповідно інтегрованим результатом ППП майбутнього офіцера є, на наше переконання, військово-професійна компетентність як «його військово-професійна підготовленість (теоретична та практична) і здатність (інтелектуальна, діяльнісна та суб'єктна) і готовність (професійна, особистісна, психологічна тощо) до військово-професійної діяльності за обраним фахом. У цьому визначенні бачимо багатозначність цього поняття, що дійсно так, оскільки існують різні види військово-професійної компетентності залежності від виду та роду військ, конкретного фаху (спеціалізації)» [11, с. 241].

А провідні характеристики військово-професійної компетентності офіцерів такі: багатогранність, багатоконпонентність, багатовимірність, надпредметність і міждисциплінарність і різнофункціональність [11, с. 241].

Отже, у змісті військово-професійної компетентності офіцера – фахівця фізичного виховання та спорту військовослужбовців готовність до військово-професійної та фахової видів діяльності є тільки одним зі складових у поряд професійно-педагогічною підготовленістю та здатністю до військово-професійної та фахової – педагогічної – діяльності. Для підтвердження цієї думки наголошуємо вагомими та суттєвими аргументами.

По-перше, тільки сформованість та інтегрованість усіх цих трьох складових професійно-педагогічної компетентності майбутніх офіцерів – теоретичної та практичної професійно-педагогічної підготовленості, професійної та суб'єктної здатності, професійної, психологічної та особистісної готовності до військово-професійної та фахової видів діяльності – забезпечують успішну їх самоактуалізацію у військово-професійному середовищі та результативну фахову діяльність у системі фізичного виховання та спорту у військах.

По-друге, готовність до військово-професійної, у тому числі й безпосередньо до педагогічної діяльності без теоретичної та практичної професійно-педагогічної підготовленості, професійної та суб'єктної здатності майбутніх офіцерів не можна уявити, оскільки останні виступають передумовою актуалізації готовності будь-якого офіцера як педагога до педагогічної діяльності.

По-третє, готовність – це тимчасовий стан, а теоретична та практична професійно-педагогічна підготовленість, професійна та суб'єктна здатність – це професійно важливі психічні утворення, що мають стійкий характер існування, функціонування та актуалізації, вони не так швидко руйнуються і розпадаються як готовність, а тільки потребують підтримання і підвищення. У зв'язку з цим що п'ять років будь-які фахівці, у тому числі й офіцери мають підвищувати свою професійну кваліфікацію.

По-четверте, формальний аргумент – в нормативних документах (Закони України «Про освіту» та «Про вищу освіту») і державних стандартах підготовки відповідних фахівців МОН України [6] інтегрованим результатом професійної підготовки усіх фахівців, у тому числі й безпосередньо офіцерів є сформована та розвинена професійна та спеціальна види компетентності певного фахівця як професіонала, а не їх професійна готовність.

Отже, інтегрованим результатом ППП майбутніх офіцерів є сформована професійно-педагогічна компетентність, яка виступає, з одного боку, як інтегрований результатом їх професійно-педагогічної підготовленості, а з іншого – як передумова та умова, регулятор успішної педагогічної діяльності в ЗС України як суб'єктів фізичного виховання та спорту військовослужбовців.

Вважаємо, що *професійно-педагогічна компетентність офіцерів* – фахівців фізичної підготовки та спорту військовослужбовці – це складне інтегральне професійно важливе психічне утворення, що формується у процесі набуття професійно-педагогічної освіти в ВВНЗ, проявляється, актуалізується, розвивається і вдосконалюється у військово-професійній діяльності як суб'єктів військового управління та фаховій діяльності як фахівців фізичної підготовки та спорту військовослужбовців.

Інтегрованим проявом професійно-педагогічної компетентності є їх **професійна суб'єктність як офіцера і фахівця фізичної підготовки та спорту військовослужбовців як вузького спеціаліста**, а «Сутність професійної суб'єктності офіцера проявляється в його становленні суб'єктом військово-професійної діяльності на основі позитивного самоприйняття та самоставлення до самого себе як до військового професіонала, готового та здатного до її самодетермінації та саморегуляції згідно з службовими інструкціями, нормативними вимогами, професійними та особистісними переконаннями, суб'єктною позицією як військового та офіцера. Її можна конкретизувати в таких показниках:

- 1) це інтегральний результат його професійного самовизначення як військового, як офіцера та як суб'єкта військового управління;
- 2) це здатність і готовність до військово-професійної діяльності як військового та суб'єкта військового управління;
- 3) це його відносна внутрішня «незалежність» чи автономність у системі ЗС України в процесі реалізації посадових компетенцій як суб'єкта управління;
- 4) це суб'єктна поведінка та діяльність у процесі реалізації посадових компетенцій як конкретної посадової особи у військових підрозділах і частинах» [13 **Ошибка! Источник ссылки не найден.**, с. 230].

Основними чи мінімально необхідними **критеріями оцінювання сформованості професійно-педагогічної компетентності майбутніх офіцерів** вважаємо ціннісно-мотиваційний, когнітивний, операційно-діяльнісний, педагогічний, фаховий, індивідуально-психічний і суб'єктний, які доцільно модернізувати та конкретизувати в кожному педагогічному дослідженні, зокрема.

Зауважимо, що у психолого-педагогічній літературі щодо підготовки майбутніх педагогів до педагогічної діяльності водночас функціонують поняття «професійна підготовка», «професійна освіта» і «педагогічна підготовка». Стосовно професійної підготовки майбутнього офіцера до військово-професійної та фахової діяльності усталеним вважаємо словосполучення «ППП», результатом такої підготовки є його професійно-педагогічна компетентність як фахівця фізичної підготовки та спорту військовослужбовців.

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. Аналіз, систематизація, узагальнення та конкретизація основних педагогічних понять, які пов'язані з PPP майбутніх офіцерів, з'ясування їх взаємозв'язків і взаємозалежностей дає нам можливість чітко визначити зміст і обсяг поняттєво-термінологічного апарату їх PPP у системі вищої військової освіти.

З'ясовано, що визначені нами поняття знаходяться у безпосередній залежності та у логічній послідовності утворюють такий змістовний і процесуальний ланцюжок: «професійна підготовка» – «військово-професійна підготовка» – «ППП» – «професійно-педагогічна компетентність офіцера – фахівця фізичного виховання та спорту», що відбувається в системі вищої військово-професійної освіти. Відповідно маємо такий термінологічний ланцюжок: «освіта» – «професійна освіта» – «військово-професійна освіта»,

«професійно-педагогічна освіта» – «професійно-педагогічна компетентність офіцера – фахівця фізичного виховання та спорту». Перспективою подальших наукових досліджень буде обґрунтування змісту професійно-педагогічної підготовки майбутніх офіцерів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Герганов Л. Д. Професійна підготовка кваліфікованих робітників на виробництві: теорія і практика : монографія. Дніпропетровськ : ІМА-прес, 2015. 344 с.
2. Зорій Я. Б. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх офіцерів запасу в закладах вищої освіти: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Хмельницький нац. ун-т. Хмельницький : Вид. від. ХГПА, 2019. 39 с.
3. Колісник-Гуменюк Ю. Сутність та структура професійно-педагогічної підготовки викладачів професійно-художніх дисциплін. *Сучасні тенденції розвитку освіти й науки : проблеми та перспективи* : зб. наук. пр. 2019. Вип. 5. С. 42–50.
4. Освітньо-професійна програма офіцера тактичного рівня Збройних сил України «Фізичне виховання і спорт у Збройних Силах» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/project-onp-b-fks-23.pdf>. (January 11, 2024).
5. Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти (бакалавр) 2017-2023. URL: <http://www.uipa.edu.ua/ua/educative-work/osvitni-prohramy/622-2011-12-09-21-56-46/osvitni-prohramy-2019/8239-bakalavry-21>. (January 11, 2024).
6. Погребняк Д. В. Розвиток фахової компетентності начальників фізичної підготовки і спорту військових частин у системі післядипломної освіти. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дис. ... канд. пед. наук / 13.00.04 – «Теорія і методика професійної освіти». Інститут ПТО НАПН України, Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського. К., 2020. 325 с.
7. Садова Т. А. Професійно-педагогічна підготовка: дефінітивний аналіз. *Педагогічні науки* : зб. наук. пр. 2009. Вип. 51. С. 326–331.
8. Стандарт вищої освіти України за рівнем вищої освіти перший (бакалаврський) рівень за ступенем вищої освіти «Бакалавр» у галузь знань 01 – «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 017 – «Фізична культура і спорт». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/017-Fizkultura.sport-bakalavr.28.07.pdf>. (January 11, 2024).
9. Теорія та методика професійно-педагогічної підготовки освітянських кадрів: акмеологічні аспекти : монографія / кер. авт. кол. Н. В. Гузій ; Мін-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 516 с.
10. Ягупов В. В. Військова психологія : методологія, теорія та практика : підручник. К. : Psyhobook, 2023. 517 с.
11. Ягупов В. В. Методологічні основи компетентнісного підходу до професійної підготовки офіцерів запасу. *Проблеми освіти*. 2019. № 92. С. 239–245.
12. Ягупов В. В. Професійно-педагогічна підготовка і компетентність майбутніх офіцерів – фахівців фізичного виховання та спорту. *Актуальні проблеми фізичної культури і спорту в сучасному суспільстві* : збірник наукових праць V Всеукраїнської науково-практичної конференції (Житомир, 28 листопада 2023 р.). Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. С. 185–189. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/38553/>. (January 11, 2024).
13. Ягупов В. В. Професійна суб'єктність, суб'єкт військово-професійної діяльності як інтегральний результат професійної підготовки офіцерів. *Теорія і практика професійної майстерності в умовах ціложиттєвого навчання* : монографія / за заг. ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во Рута, 2016. С. 223–233. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/24639/>. (January 11, 2024).
14. Ягупов Василь. Термінологічні проблеми визначення інноваційних педагогічних технологій: методологічний аспект. *Військова освіта* : зб. наук. пр. 2023. №1 (47). С. 346–

359. URL: DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2023-47/343-356>. (January 11, 2024).

15. Ягупов В. В. Ціннісно-мотиваційний компонент професійної компетентності фахівців: методологічний аспект. *Вісник Національного університету оборони України*. 2022. № 6 (64). С. 207–219. DOI: 10.33099/2617-6858-22-70-6-207-219. URL: <http://visnyk.nuou.org.ua/issue/view/15889>. (January 11, 2024).

REFERENCES

1. Herhanov L. D. Profesiina pidhotovka kvalifikovanykh robotnykiv na vyrobnytstvi: teoriia i praktyka : monohrafiia. Dnipropetrovsk : IMA-pres, 2015. 344 s.

2. Zorii Ya. B. Teoretychni i metodychni zasady pidhotovky maibutnykh ofitseriv zapasu v zakladakh vyshchoi osvity: avtoref. dys. ... d-ra ped. nauk: spets. 13.00.04 – teoriia i metodyka profesiinoi osvity / Khmelnytskyi nats. un-t. Khmelnytskyi : Vyd. vid. KhHPA, 2019. 39 s.

3. Kolisnyk-Humeniuk Yu. Sutnist ta struktura profesiino-pedahohichnoi pidhotovky vykladachiv profesiino-khudozhnykh dystsyplin. Suchasni tendentsii rozvytku osvity y nauky : problemy ta perspektyvy : zb. nauk. pr. 2019. Vyp. 5. S. 42–50.

4. Osvitno-profesiina prohrama ofitsera taktychnoho rivnia Zbroinykh syl Ukrainy «Fizychno vykhovannia i sport u Zbroinykh Sylakh» pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/project-onp-b-fks-23.pdf>. (January 11, 2024).

5. Pershyi (bakalavrskiy) riven vyshchoi osvity (bakalavr) 2017-2023. URL: <http://www.uipa.edu.ua/ua/educative-work/osvitni-prohramy/622-2011-12-09-21-56-46/osvitni-prohramy-2019/8239-bakalavry-21>. (January 11, 2024).

6. Pohrebniak D. V. Rozvytok fakhovoi kompetentnosti nachalnykiv fizychnoi pidhotovky i sportu viiskovykh chastyn u systemi pisliadyplomnoi osvity. – Kvalifikatsiina naukova pratsia na pravakh rukopysu. Dys. ...kand. ped. nauk / 13.00.04 – «Teoriia i metodyka profesiinoi osvity». Instytut PTO NAPN Ukrainy, Natsionalnyi universytet obrony Ukrainy imeni Ivana Cherniakhovskoho. K., 2020. 325 s.

7. Sadova T. A. Profesiino-pedahohichna pidhotovka: definityvnyi analiz. Pedahohichni nauky : zb. nauk. pr. 2009. Vyp. 51. S. 326–331.

8. Standart vyshchoi osvity Ukrainy za rivnem vyshchoi osvity pershyi (bakalavrskiy) riven za stupenem vyshchoi osvity «Bakalavr» u haluz znan 01 – «Osvita/Pedahohika» za spetsialnistiu 017 – «Fizychna kultura i sport». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/017-Fizkultura.sport-bakalavr.28.07.pdf>. (January 11, 2024).

9. Teoriia ta metodyka profesiino-pedahohichnoi pidhotovky osvitianskykh kadriv: akmeolohichni aspekty : monohrafiia / ker. avt. kol. N. V. Huzii ; Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Nats. ped. un-t imeni M. P. Drahomanova. K. : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 2018. 516 s.

10. Yahupov V. V. Viiskova psykhohohiia : metodolohiia, teoriia ta praktyka : pidruchnyk. K. : Psyhobook, 2023. 517 s.

11. Yahupov V. V. Metodolohichni osnovy kompetentnisnogo pidkhodu do profesiinoi pidhotovky ofitseriv zapasu. Problemy osvity. 2019. №92. S. 239–245.

12. Yahupov V. V. Profesiino-pedahohichna pidhotovka i kompetentnist maibutnykh ofitseriv – fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia ta sportu. Aktualni problemy fizychnoi kultury i sportu v suchasnomu suspilstvi : zbirnyk naukovykh prats V Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Zhytomyr, 28 lystopada 2023 r.). Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 2023. S. 185–189. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/38553/>. (January 11, 2024).

13. Yahupov V. V. Profesiina subiektnist, subiekt viiskovo-profesiinoi diialnosti yak intehralnyi rezultat profesiinoi pidhotovky ofitseriv. Teoriia i praktyka profesiinoi maisternosti v umovakh tsilozhyttievoho navchannia : monohrafiia / za zah. red. O. A. Dubaseniuk. Zhytomyr : Vyd-vo Ruta, 2016. S. 223–233. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/24639/>. (January 11, 2024).

14. Yahupov Vasyl. Terminolohichni problemy vyznachennia innovatsiinykh pedahohichnykh tekhnolohii: metodolohichni aspekt. Viiskova osvita : zb. nauk. pr. 2023. №1 (47). S. 346–359. URL: DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2023-47/343-356>. (January 11, 2024).

15. Yahupov V. V. Tsinnisno-motyvatysiinyi komponent profesiinoi kompetentnosti

fakhivtsiv: metodolohichniy aspekt. Visnyk Natsionalnoho universytetu obrony Ukrainy. 2022. №6 (64). S. 207–219. DOI: 10.33099/2617-6858-22-70-6-207-219. URL: <http://visnyk.nuou.org.ua/issue/view/15889>. (January 11, 2024).

SUMMARY

Vasyl Yahupov,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
National Defence University of Ukraine, Kyiv

Terminological issues of professional pedagogical training of future officers – in physical education and sports of the Armed Forces of Ukraine: methodological justification

Introduction: *the necessity for methodological justification of the content of the concept «professional-pedagogical training of future officers - specialists in physical education and sports of the Armed Forces of Ukraine» (hereinafter referred to as officers) in the field of O1 - Education/Pedagogy, specializing in O17 - physical training and sports, and the determination of its correlation with the concepts of «professional-pedagogical preparedness», «professional-pedagogical ability», «professional-pedagogical readiness», and «professional-pedagogical competence» for the future officers.*

Purpose: *The methodological justification of the content of the concept «professional-pedagogical training of officers» and the determination of its relationship with the concept of 'professional-pedagogical competence of future officers as subjects of military management*

Methods: *analysis, synthesis, generalization, specification, and systematization.*

Originality. *The methodological justification has been carried out on the principles of subject-activity, competency, and contextual methodological approaches to the professional training of key pedagogical concepts related to the professional-pedagogical preparation of future officers. Their interconnection, interdependence, and interconditionality have been determined, allowing for a clear definition of the content and scope of the conceptual-terminological framework of their professional-pedagogical training as subjects of military management within the military education system.*

It has been demonstrated that these concepts are directly interconnected and in logical order, forming a meaningful and procedural sequence: «professional training» – «military-professional training» – «professional-pedagogical training» – «professional-pedagogical competence of an officer», occurring within the framework of higher military-professional education. A conceptual-terminological chain has been substantiated as follows: «education» – «professional education» – «military-professional education», «professional-pedagogical education» – «professional-pedagogical competence of an officer».

Conclusion. *It has been shown that the result of the professional-pedagogical training of future officers is the development of their professional-pedagogical competence as officers in the tactical management branch and as subject matter experts in physical education and sports within the Armed Forces of Ukraine. This signifies a systemic and contextual mental formation that is professionally significant, serving as an integral outcome of their professional-pedagogical preparedness. It embodies their professional stance as practitioners of military-professional and specialized activities within the Armed Forces of Ukraine, encompassing their values, motivation, theoretical and practical readiness to execute job competencies, and the cultivation of professionally important qualities. Of these qualities, the most pivotal is the cultivation of professional subjectivity as officers and specialists in physical education and sports within the military personnel.*

Key words: *subject; subjectivity; professional-pedagogical training; professional-pedagogical preparedness; professional-pedagogical ability; professional-pedagogical readiness; professional-pedagogical competence; future officer – subject matter expert in physical education and sports for military personnel.*